

**สัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด
และความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี**
**FAMILY RELATIONSHIP, MORAL QUOTIENT, COPING STRATEGIES AND
PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF HIGH SCHOOL STUDENTS OF EXTRA
LARGE SIZED SCHOOL AT SURAT THANI PROVINCE**

พชรพรรณ จิรังนิมิตสกุล¹, ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน²

Pacharapan Jirangnimitsakul¹, Theerapat Wongkumsin²

Corresponding author, e-mail: pincharoen.sw@gmail.com

Received: May 13, 2020; Revised: August 6, 2020; Accepted: September 18, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ระดับความฉลาดทางจริยธรรม ระดับการเผชิญความเครียด และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญความเครียดและความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 363 คน จากการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งทดสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผลโดยเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบราซ การวิจัยพบว่า 1) สัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด และความพึงพอใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับระดับค่อนข้างสูง 2) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การศึกษาของบิดาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน ลำดับการเกิด การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน 3) สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

¹ นิสิตปริญญาโท จิตวิทยาชุมชน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master's degree students in Community Psychology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor of Department of Psychology, Kasetsart University

ความผาสุกทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ 5) การเผชิญความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สัมพันธภาพในครอบครัว, ความฉลาดทางจริยธรรม, การเผชิญความเครียด, ความผาสุกทางใจ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the level of family relationship , moral quotient, coping strategies and psychological well-being of high school students, 2) to compare psychological well-being of the high school students by different personal factors, 3) to study the relationship between family relationship and psychological well-being of the high school students 4) to study the relationship between moral quotient and psychological well-being of the high school students and 5) to study the relationship between coping strategies and psychological well-being of the high school students. The samples were 363 high school students of extra large sized school at Surat Thani Province. By using the simple randomization method, data were collected by using questionnaire. which tested the quality of the equipment by testing the accuracy of the content by proposing to the thesis advisor, Co-Advisor and 3 experts Then put to try out and use the information to analyze the confidence of the questionnaires for all queries and each factor by the method of Cronbach's alpha coefficient. The data were collected by questionnaires. The results as follows: 1) family relationship , moral quotient, coping strategies and psychological well-being of high school students were at rather high level, 2) the high school students had difference in the education level of the father had different psychological well-being with the statistical significance at .05 level excepted the high school students had difference in gender, class, major, GPA, year number of study at school, birth order, the education level of the mother, father's occupation, mother's occupation and income of the family had not different psychological well-being 3) family relationship was positively related to psychological well-being of the high school students at the statistical significance at .01 level 4) moral quotient was positively related to psychological well-being of the high school students at the statistical significance at .01 level 5) coping strategies was positively related to psychological well-being of the high school students at the statistical significance at .01 level

Keywords: Family Relationship, Moral Quotient, Coping Strategies, Psychological Well-Being

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีวัตถุประสงค์ เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพ

ที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 1) แต่เมื่อหันมามองภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันพบว่า เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2563 มีการปรับตัวลงเมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า

ด้านการใช้จ่ายการบริโภคภาคเอกชนขยายตัวชะลอลง การลงทุนภาครัฐและเอกชนปรับตัวลดลง (กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค, 2563, น. 2-4) และหากมองดูสภาวะทางสังคมจะพบว่า มีการจ้างงานลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในภาคเกษตรกรรมลดลงถึงร้อยละ 3.6 ซึ่งสูงสุดในรอบ 6 ปี เกี่ยวโยงถึงสถานการณ์ทางสังคมที่มีความเสี่ยงอย่างยิ่ง คือนักเรียนต้องเลิกเรียนกลางคัน ออกจากระบบการศึกษาทั้งที่ยังเรียนไม่จบเป็นจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุหลักมาจากความยากจน (กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม, 2563, น. 20)

ปัญหาเรื่องรายได้ และแรงกดดันในการดำรงชีวิต อาจส่งผลต่อสุขภาพจิตและปัญหาครอบครัว จากการประเมินสุขภาพจิตของประชาชนโดยกรมสุขภาพจิต ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2563 พบว่ามีความเครียดมากขึ้น และจากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า มีการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น 38 ราย (ช่วงวันที่ 1-21 เมษายน 2563) ในจำนวนนี้มีผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จสูงถึง 28 ราย เป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าควรเฝ้าระวังเรื่องสุขภาพจิตของคนไทย

ทั้งนี้ยังพบว่า การจะทำให้รายได้ของครอบครัวเพียงพอต่อรายจ่ายที่จำเป็น ส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นอย่างมาก เพราะแต่ละครอบครัวต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี ทำให้สมาชิกต้องออกไปทำงานไกลบ้าน พ่อแม่ไม่มีเวลาใกล้ชิดบุตร เป็นต้นเหตุของการเกิดปัญหาขึ้นกับเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป (วนัญญา แก้วแก้วปาน, 2560 น. 364-365)

สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญของความสุขและการหล่อหลอมบุคลิกภาพของสมาชิกที่อยู่ในครอบครัว ทั้งลักษณะทางร่างกาย และคุณภาพทางจิตใจ เด็กจะถูกหล่อหลอมให้มีทัศนคติอย่างไร คิดอย่างไร ย่อมได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอน การถ่ายทอดคุณธรรม ศีลธรรม ให้สามารถแยกได้ระหว่างความถูกต้อง ซึ่งวัยรุ่นบางรายไม่สามารถแยกได้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด ทำให้เขาต้องกระทำในสิ่งที่ตนเองอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์

(สุภาพร เรื่องจันทร์, 2555) ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงความฉลาดด้านจริยธรรม (Moral Quotient: MQ) เพราะจะนำความสุขสงบ และความเจริญก้าวหน้าสู่สังคมนั้น ๆ ได้ (พิชญานา ยืนยาว, 2561: 1963) อีกทั้งนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น วัยที่เกิดความเครียดได้ง่าย จากการที่เป็นวัยที่มีฮอร์โมนเพศมาก ในขณะเดียวกันก็เป็นช่วงอยู่ในระหว่างการปรับตัว จึงมีแนวโน้มที่จะหงุดหงิดง่าย และทนต่อความเครียดได้น้อย (ลักขณา สิริวัฒน์, 2544) การเผชิญความเครียดของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างไปตามลักษณะเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม ค่านิยมทางสังคม การศึกษา ภาวะสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่หากความเครียดนั้นได้รับการรับมือที่ถูกต้อง บุคคลจะมีสุขภาพจิตที่ดี ร่างกายแข็งแรง สามารถทำหน้าที่ของตนเองอย่างไม่บกพร่อง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กองการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561)

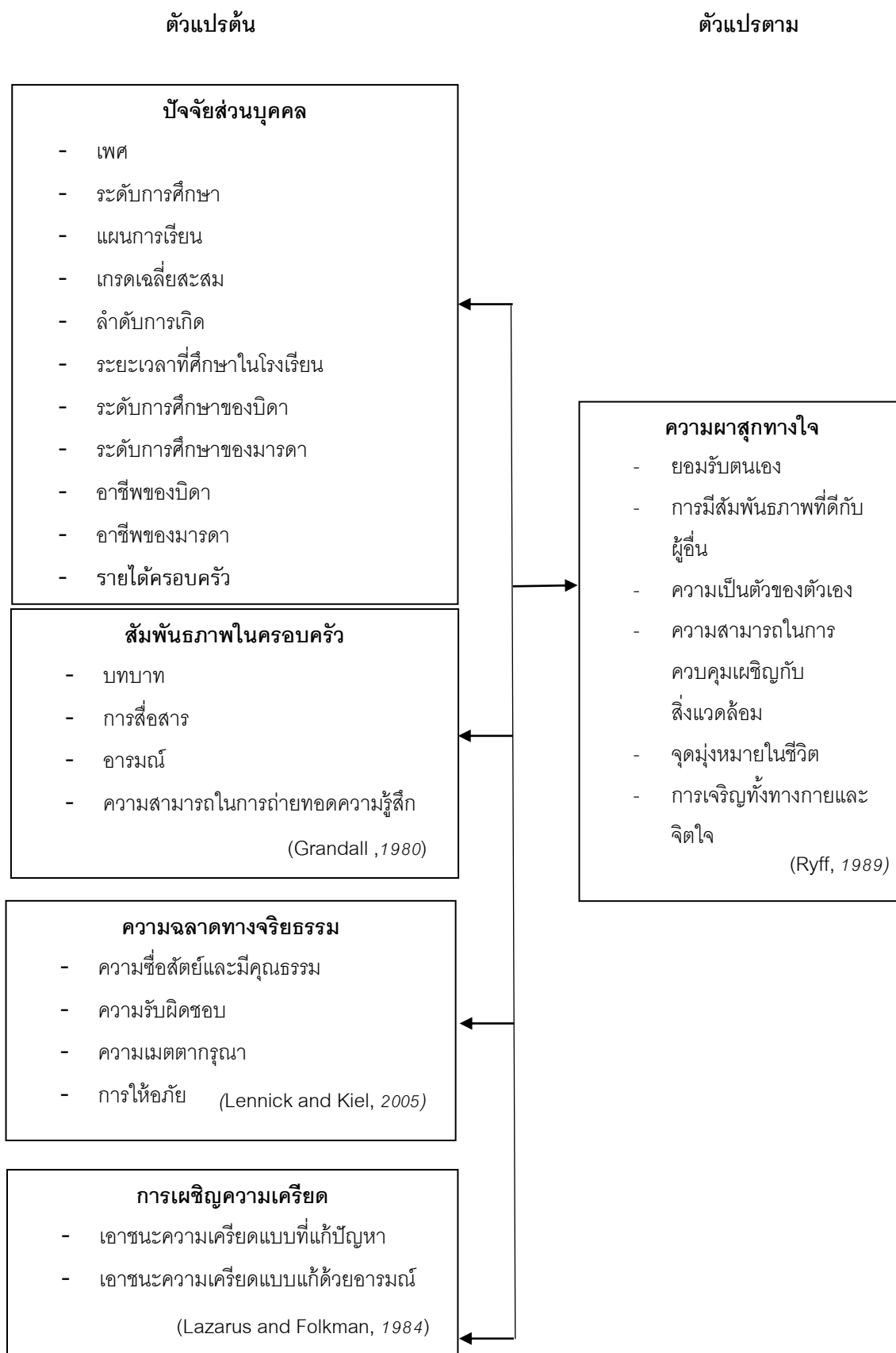
จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูล ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียดและความผาสุกทางใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรดังกล่าวนี้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำหรับการศึกษาในวัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตและเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต หากวัยรุ่นมาจากครอบครัวอบอุ่น เลือกวิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม หรือคิดอย่างมีจริยธรรมได้เอง โดยไม่กลัวการลงโทษจากสังคม เขาจะเป็นผู้มีความผาสุกทางใจได้และสร้างความผาสุกนี้ให้แก่บุคคลอื่นได้อีกต่อไป ผู้วิจัยยังคาดว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถาบันครอบครัว

สถาบันการศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการทำความเข้าใจแนวทางในการส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียดที่ถูกต้อง และความสุขทางใจของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต มีความสุขพึ่งตนเองได้ ตลอดจนเป็นแรงสำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ระดับความฉลาดทางจริยธรรม ระดับการเผชิญความเครียด และระดับความสุขทางใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสุขทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว กับความสุขทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรม กับความสุขทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญความเครียด กับความสุขทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน แบ่งเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานย่อยที่ 1.1 นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.2 นักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.3 นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.4 นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.5 นักเรียนที่มีระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.6 นักเรียนที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.6 นักเรียนที่ระดับการศึกษาของบิดาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.8 นักเรียนที่ระดับการศึกษาของมารดาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.9 นักเรียนที่อาชีพของบิดาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.10 นักเรียนที่อาชีพของมารดาแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยที่ 1.11 นักเรียนที่รายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักเรียน

สมมติฐานที่ 3 ความฉลาดทางจริยธรรมมี

ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักเรียน

สมมติฐานที่ 4 การเผชิญความเครียดมี

ความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 3,895 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากโดยใช้สูตรของ Yamane (1966) ได้ 363 คน นำมาคำนวณหาสัดส่วนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มย่อยตามแต่ละโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก (Lottery) เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 1. เพศ
 2. ระดับชั้นการศึกษา
 3. แผนการเรียน
 4. เกรดเฉลี่ยสะสม
 5. ลำดับการเกิด
 6. ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน
 7. ระดับการศึกษาของบิดา
 8. ระดับการศึกษาของมารดา
 9. อาชีพของบิดา
 10. อาชีพของมารดา
 11. รายได้ของครอบครัว

2. สัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน
 1. ด้านบทบาท
 2. ด้านการสื่อสาร
 3. ด้านอารมณ์
 4. ด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกร่วมกัน
3. ความฉลาดทางจริยธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน
 1. ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
 2. ด้านความรับผิดชอบ
 3. ด้านความเมตตา กรุณา
 4. ด้านการให้อภัย
4. การเผชิญความเครียด แบ่งออกเป็น 2 ด้าน
 1. ด้านการเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหา
 2. ด้านการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความผาสุกทางใจ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่
 1. ด้านยอมรับตนเอง
 2. ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
 3. ด้านความเป็นตัวของตัวเอง
 4. ด้านความสามารถในการควบคุมจัดการกับสิ่งแวดล้อม
 5. ด้านจุดมุ่งหมายในชีวิต
 6. ด้านการเจริญทั้งทางกายและจิตใจ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. นำแบบสอบถามที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณตามสัดส่วนไว้แล้ว โดยได้ชี้แจงถึงขั้นตอน และรายละเอียดใน

การตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบเรียบร้อยแล้วพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามทั้งหมดวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นแบบให้เลือกตอบ จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น การศึกษา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ลำดับการเกิด ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพบิดา อาชีพมารดา และรายได้ครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์มาจากแนวคิดของ Crandall (1980) จำนวน 36 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์มาจากแนวคิดของ Lennick and Kiel (2005) จำนวน 36 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเผชิญความเครียด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์มาจากแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผาสุกทางใจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์มาจากแนวคิดของ Ryff (1989) จำนวน 54 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อรับการพิจารณา

และนำข้อมูลที่ได้หาค่าความสอดคล้องสำหรับข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.83

2. นำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมพัชรกิติยาภา 3 สุราษฎร์ธานี ที่เป็นตัวแทนของนักเรียนและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .980 แบบสอบถามความฉลาดทางจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .963 แบบสอบถามการเผชิญความเครียด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .885 แบบสอบถามความฉลาดทางใจ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .969

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาบันทึกลงรหัส แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. **สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)** ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. **สถิติอนุมาน (Inferential Statistic)** เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2.1 ใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความฉลาดทางใจของนักเรียนซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.2 ค่าสถิติ F-test เพื่อทดสอบความแปรปรวนของความฉลาดทางใจที่มีการแบ่งกลุ่มตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยส่วนบุคคล และทดสอบความ

แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least significant Difference)

1. **ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)** ใช้หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพ

ในครอบครัวกับความฉลาดทางใจ ความฉลาดทางจริยธรรมกับความฉลาดทางใจ และการเผชิญความเครียดกับความฉลาดทางใจ

2. **การกำหนดสมมติฐานการวิจัย** ครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 และ .01

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.63) ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 41.06) อยู่ในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 52.34) มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-3.50 (ร้อยละ 34.43) ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน 4-6 ปี (ร้อยละ 63.08) เป็นบุตรคนเล็ก (ร้อยละ 33.05) บิดามีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 52.06) มารดามีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ร้อยละ 51.52) บิดามีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 28.92) มารดามีอาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 38.29) รายได้ครอบครัวอยู่ระหว่าง 20,001 - 40,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 29.49)

2. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด ความฉลาดทางใจโดยรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับสัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด ความผาสุกทางใจของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

(n = 363)

ตัวแปรที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปลผล (ระดับ)
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	4.10	.83	ค่อนข้างสูง
1.1 ด้านบทบาท	4.30	.66	สูง
1.2 ด้านการสื่อสาร	4.01	.88	ค่อนข้างสูง
1.3 ด้านอารมณ์	4.16	.80	ค่อนข้างสูง
1.4 ด้านการถ่ายทอดความรู้สึกลับ	3.94	.86	ค่อนข้างสูง
2. ความฉลาดทางจริยธรรม	4.03	.64	ค่อนข้างสูง
2.1 ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	4.02	.66	ค่อนข้างสูง
2.2 ด้านความรับผิดชอบ	4.06	.62	ค่อนข้างสูง
2.3 ด้านความเมตตากรุณา	4.12	.62	ค่อนข้างสูง
2.4 ด้านการให้อภัย	3.94	.69	ค่อนข้างสูง
3. การเผชิญความเครียด	3.92	.84	ค่อนข้างสูง
3.1 ด้านการเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหา	3.99	.64	ค่อนข้างสูง
3.2 ด้านการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์	3.86	.95	ค่อนข้างสูง
4. ความผาสุกทางใจ	4.03	.65	ค่อนข้างสูง
4.1 ด้านการยอมรับตนเอง	4.00	.69	ค่อนข้างสูง
4.2 ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.06	.63	ค่อนข้างสูง
4.3 ด้านความเป็นตัวของตัวเอง	3.96	.64	ค่อนข้างสูง
4.4 ด้านความสามารถในการควบคุมเผชิญกับสิ่งแวดล้อม	3.89	.69	ค่อนข้างสูง
4.5 ด้านจุดมุ่งหมายในชีวิต	4.06	.66	ค่อนข้างสูง
4.6 ด้านการเจริญทั้งทางกายและจิตใจ	4.22	.61	สูง

3. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีระดับการศึกษาของบิดา มีความผาสุกทางใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน ลำดับการเกิด ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t) วิเคราะห์ ความแปรปรวน (F) ความผาสูกทางใจของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 363)

ปัจจัยส่วนบุคคล	T	F	p-value	สรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความผาสูกทางใจ
1. เพศ	.654		.452	ไม่แตกต่าง
2. ระดับชั้นการศึกษา		.868	.416	ไม่แตกต่าง
3. แผนการเรียน		.031	.960	ไม่แตกต่าง
4. เกรดเฉลี่ยสะสม		.634	.532	ไม่แตกต่าง
5. ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน	-.566		.561	ไม่แตกต่าง
6. ลำดับการเกิด		.960	.412	ไม่แตกต่าง
6. ระดับการศึกษาของบิดา	-2.122*		.035	แตกต่าง
8. ระดับการศึกษาของมารดา	-1.052		.294	ไม่แตกต่าง
9. อาชีพของบิดา		.143	.934	ไม่แตกต่าง
10. อาชีพของมารดา		.616	.651	ไม่แตกต่าง
11. รายได้ของครอบครัว		2.283	.069	ไม่แตกต่าง

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. สัมพันธภาพในครอบครัวโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์กับความผาสูกทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความฉลาดทางจริยธรรมโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์กับความผาสูกทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การเผชิญความเครียดโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์กับความผาสูกทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม การเผชิญความเครียด กับความผาสูกทางใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(n = 363)

ตัวแปรที่ศึกษา	r	p
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	.533**	.000
1.1 ด้านบทบาท	.493**	.000
1.2 ด้านการสื่อสาร	.458**	.000
1.3 ด้านอารมณ์	.506**	.000
1.4 ด้านการถ่ายทอดความรู้สึกร่วม	.410**	.000
2. ความฉลาดทางจริยธรรม	.689**	.000
2.1 ด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม	.558**	.000
2.2 ด้านความรับผิดชอบ	.599**	.000

ตัวแปรที่ศึกษา	r	p
2.3 ด้านความเมตตากรุณา	.594**	.000
2.4 ด้านการให้อภัย	.523**	.000
3. การเผชิญความเครียด	.623**	.000
3.1 ด้านการเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหา	.593**	.000
3.2 ด้านการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์	.689**	.000

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การศึกษาของบิดาที่แตกต่างกัน มีความผาสุกทางใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยนักเรียนที่ระดับการศึกษาของบิดาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่ามีความผาสุกทางใจโดยรวมสูงกว่านักเรียนที่การศึกษาบิดาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดาเป็นหนึ่งในบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นผู้ดูแลส่งเสริมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้น การที่บิดาสำเร็จการศึกษาระดับสูงกว่าจะมีวิธีการอบรมสั่งสอนบุตร รวมถึงชี้แนะแนวทางให้บุตรได้ดีกว่า ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน ลำดับการเกิด การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเพราะ

1.1 นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชาย มีความผาสุกทางใจมากกว่านักเรียนหญิง อาจเนื่องมาจากเพศหญิงมีความรู้สึกไวต่อความเห็นของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเองมากกว่าเพศชาย และเพศหญิงมีความพยายามที่จะเลี่ยงการกระทำที่อาจจะทำให้ได้รับการตบสนองในทางลบและมีความอดทนต่อปฏิกริยาในทางลบของบุคคลอื่นในระดับต่ำกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีเป้าหมายของการกระทำอยู่ที่การสร้างความปลอดภัยให้กับบุคคลอื่น ขณะที่เพศชายมีเป้าหมายของการกระทำ

อยู่ที่การประสบความสำเร็จในกิจนั้น ๆ (Rosenberg and Simon ,1965) นอกจากนี้โดยเฉลี่ยในวัยรุ่นหญิงจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าในวัยรุ่นชาย แม้ว่าจะมีการศึกษาในระดับเดียวกัน (ปรัชญา ปิยะมโนธรรม, 2561 อ้างถึง O'Mally and Bachman,1966) ทำให้อ่อนไหวง่าย ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ จิตตก เศร้าเสียใจได้ง่าย กลัวการเข้าสังคม มักเห็นคนอื่นในแง่ลบ หรือกลัวการถูกปฏิเสธ (สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 2558) จึงเป็นผลทำให้ความผาสุกทางใจในนักเรียนหญิงน้อยกว่านักเรียนชาย

1.2 สำหรับระดับชั้นการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีระดับชั้นไม่ห่างกันมาก คือเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจัดอยู่ในช่วงวัยและช่วงเวลา (Generation) เดียวกัน โดยเป็นวัยรุ่น วัยที่ต้องการมีสร้างเอกลักษณ์ตัวตน ฉะนั้นหลายคนจึงแสวงหาสิ่งที่ตนสนใจ เพื่อตั้งเป้าหมายในชีวิต และพัฒนาตัวเองเพื่อไปถึงเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ อย่างเป็นตัวของตัวเอง โดยเริ่มทบทวนประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตเพื่อที่จะพัฒนาความรู้สึกที่ว่า “ฉันเป็นใคร” ซึ่งคนที่ไม่สามารถบอกได้ว่าฉันเป็นใครจะมีความรู้สึกสับสนในตนเอง (Erikson ,1964) และช่วงวัยดังกล่าวยังเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน สังคมรอบตัว การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นหรือได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

1.3 แผนการศึกษาแตกต่างกันมีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนทุกแผนการเรียนได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน ไม่ต่างกัน คือ นักเรียนได้รับสิทธิ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม กีฬา

การทำศึศึกษา การเป็นสมาชิกสภานักเรียน กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมด้านดนตรีและกีฬาอื่น ๆ ซึ่งสร้างเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นระหว่างนักเรียนด้วยกัน หรือระหว่างนักเรียนกับคณาจารย์ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างเป็นตัวของตัวเอง เกิดการเป็นที่ยอมรับทั้งจากบุคคลอื่น และยอมรับตนเอง ก่อให้เกิดความสุขโดยไม่แบ่งแยกตามแผนการเรียน จึงทำให้แผนการเรียนไม่สอดคล้องกับความผาสุกทางใจของนักเรียน

1.4 เกรดเฉลี่ยสะสมสะสมแตกต่างกันมี

ความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ จารุรินทร์ ปิตานพุงศ์ และ ศุภวรรณ คณะภิกษุ (2558) ที่ศึกษาพบว่าเกรดเฉลี่ยสะสมสะสมเป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับความสุขของนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ อมรรัตน์ ศรีคำสุข ไซโต วิภาพร วรหาญ และ วิพร เสนารักษ์ (2554) ที่ศึกษาพบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมสะสม เป็นปัจจัยที่ไม่สัมพันธ์กับระดับของความสุขของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Coleman (1961) ผู้ซึ่งทำการวิเคราะห์ผู้ซึ่งทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรมของคนหนุ่มสาวในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ อิลลินอยส์ 10 แห่งสรุปผลได้ว่าค่านิยมและความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของนักเรียน พบว่าวัยรุ่นสนใจเรื่องสถานภาพและการเป็นที่นิยมยกย่องในโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

1.5 ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีระยะเวลาศึกษาอยู่ที่โรงเรียนแตกต่างกัน มีความผาสุกทางใจด้านยอมรับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่มีระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน 1-3 ปี มีความผาสุกทางใจด้านการยอมรับตนเองน้อยกว่านักเรียนที่มีระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียน 4-6 ปี อาจเพราะการย้ายเข้าโรงเรียนใหม่ จะทำให้มีการปรับตัวกับสถานที่ใหม่ การทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ มีความกังวล

ว่าจะเป็นที่ยอมรับในสังคมใหม่หรือไม่ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนด้อยค่ากว่าผู้อื่น มีความไม่พอใจในชีวิตของตน

1.6 ลำดับการเกิดแตกต่างกันมีความผาสุก

ทางใจไม่แตกต่างกัน จากข้อมูลส่วนบุคคลนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีบุตรจำนวน 1-2 คน ทั้งนี้อาจทำให้บิดามารดามีความเอาใจใส่ดูแลบุตรไปในทิศทางเดียวกัน มอบความรัก ความห่วงใยได้อย่างทั่วถึง

1.7 ระดับการศึกษาของมารดาแตกต่างกัน

มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากไม่ว่ามารดาจะสำเร็จการศึกษาระดับใดมีการดูแล ให้ความรัก ความห่วงใยและอบรมนักเรียน หรือมีแนวคิดในการเลี้ยงดูไม่ต่างกันมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน มีความผาสุกทางใจด้านความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจกล่าวได้ว่า การที่มารดามีระดับการศึกษาที่สูงกว่า สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเองได้มากกว่า เช่น มีบรรยากาศการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครอบครัว โดยนักเรียนสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระ

1.8 นักเรียนที่อาศัยของบิดามารดาแตกต่างกัน

มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนใช้เวลาส่วนมากกับการอยู่ที่โรงเรียน มากกว่าที่บ้านจึงอาจได้รับความผาสุกทางใจจากสังคมภายนอก เช่นกลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนต่างเพศ ที่อาจจะชักชวนกันทำกิจกรรมที่ชอบ การได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม การได้เป็นที่รัก ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความสุขมากขึ้น

1.9 นักเรียนที่รายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน

มีความผาสุกทางใจไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความผาสุกทางใจ ด้านความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจกล่าวได้ว่า การที่ครอบครัวมีรายได้ที่สูงกว่า จะทำให้นักเรียนสามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่มากกว่า สอดคล้องกับ จตุรวัฒน์ ฝืนรัมย์ (2560) ที่ศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุข

ด้านสุขภาพ และความสุขโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2559

2. สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ถ้านักเรียนมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงขึ้นก็จะทำให้นักเรียนมีความผาสุกทางใจรายด้านทุกด้านมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจาก นักเรียนอยู่ในครอบครัวที่สมาชิกทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม บิดามารดาให้ความรัก ให้การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน รวมถึงใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการพูดคุยสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ ถามไถ่ทุกข์สุขและยินดีรับฟังเรื่องราวของกันและกัน ให้ความรู้สึกรอบอุ้ม สบายใจ มีการแสดงออกถึงความห่วงใยสมาชิกคนอื่น ๆ และให้ความสำคัญของความรู้สึกร่วมกันและกัน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนวัยรุ่นมีสุขภาพจิตดีและมีความผาสุกทางใจ มีความพึงพอใจในชีวิต เกิดความคิดริเริ่มและเชื่อมั่นในตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิตและพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ ธีรภาพชัยศร (2554) ที่ศึกษาพบว่า ความสุขของนักเรียนวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับ สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนและครอบครัว โดยถ้าครอบครัวของนักเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างเพียงพอ มีความเข้มแข็ง มีการวางระเบียบวินัยและการปฏิบัติในครอบครัว จะสามารถรับมือกับปัญหาวิกฤตที่กีดกันจากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุข แต่หากถูกบิดามารดาปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับความรัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับของบิดามารดา มักจะกลายเป็นผู้ขาดกัลลว ลังเล ต้องการความรักจากผู้อื่นตลอดเวลา มักอิจฉาก้าวร้าว เพราะเห็นทุกสิ่งรอบข้างเป็นอันตรายสำหรับตน

และยังรู้สึกเหงาหงอยโดดเดี่ยว (โกสมุศ เศรษฐาวงศ์, 2532) กล่าวคือสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเป็นรากฐานของความสุขแห่งชีวิต (ปิยะวดี สิงห์พันธ์, 2544)

3. ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ความฉลาดทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ถ้านักเรียนมีความฉลาดทางจริยธรรมสูงขึ้นก็จะทำให้นักเรียนมีความผาสุกทางใจรายด้านทุกด้านมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจาก เมื่อบุคคลปฏิบัติแต่สิ่งที่เหมาะสมที่ควร ก็จะเป็นความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกมีความสุข สบายใจไม่ต้องคอยระแวงว่าสิ่งที่ตนทำ จะส่งผลย้อนกลับมาทำร้ายตน ดังที่ อริยะ สุพรรณเภสัช (2545: 32) กล่าวว่า ผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมจะมีความประพฤติที่ชอบธรรม รู้จักนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาทั้งกับตนเองและบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม โดยนักเรียนสามารถคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีสติ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนทำหรือไม่ควรทำ หรือควรทำตอนไหน สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ตามแนวคิดของ Lennick and Kiel (2005: 5) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางจริยธรรมจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับค่านิยม กฎเกณฑ์สังคม ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ เต็มใจรับผลของการกระทำของตนทั้งผลที่ตั้งใจให้เกิดขึ้นและไม่ตั้งใจ ใฝ่ใจ ดูแล ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนผู้อื่น รู้จักปล่อยวาง และไม่ถือสาในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและผู้อื่น โดยผู้ที่มีความฉลาดทางจริยธรรมจะสามารถพิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรู้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร ทราบว่าสิ่งที่กระทำนั้นส่งผลดีหรือไม่ในสถานการณ์นั้น ๆ รู้จักแยกแยะสิ่งที่ถูกหรือผิดออกจากกัน ซึ่งบุคคลสามารถควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ เชื่อสัตย์ มีความกตัญญู เป็นคนดีมีระเบียบวินัย มีสำนึกผิดชอบชั่วดี และเคารพนับถือผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคมและมนุษยชาติ (กัลยธีรา สุขก่า, 2554) ดังนั้น

จึงไม่ต้องวิตกกังวล ระวังระวังผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของตน

4. การเผชิญความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจของนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเผชิญความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า ถ้านักเรียนมีการเผชิญความเครียดสูงขึ้นก็จะทำให้นักเรียนมีความผาสุกทางใจรายด้านทุกด้านมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจาก การเผชิญความเครียดเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญ นักเรียนจะต้องเลือกวิธีที่เหมาะสมในการเผชิญความเครียดต่างๆ เนื่องจากเหตุการณ์หรือปัญหาในชีวิตประจำวันนั้นแตกต่างกัน การเผชิญความเครียดด้านการเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหา ได้แก่ ค้นหาสาเหตุของปัญหา วางแผนแก้ปัญหา และกระทำไปตามขั้นตอน พยายามคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาหลายๆทาง ใช้ประสบการณ์ในอดีต หรือขอความช่วยเหลือหรือข้อมูลจากแหล่งอื่นในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Bell (1996: 136) กล่าวถึง การที่บุคคลเผชิญปัญหาโดยการแก้ไขที่ตัวปัญหา ด้วยการต่อสู้และยอมรับความเป็นจริงจะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและช่วยลดความเครียดได้ในระยะยาว สำหรับอีกหนึ่งวิธีคือการเผชิญความเครียดด้านการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์ อาทิ การเบี่ยงเบนความสนใจไปที่สิ่งอื่นแทนการอยู่กับปัญหา การทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น ออกกำลังกาย ทำงานอดิเรก เป็นต้น เพื่อบรรเทาความไม่สบายใจ ปรับอารมณ์ความรู้สึกของตน สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) ที่กล่าวว่าบุคคลจะเลือกใช้การเผชิญความเครียดแบบการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาลักษณะบรรเทาซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นการมุ่งจัดการกับอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้น เช่น ความกลัว ความโกรธ ความคับข้องใจ โดยวิธีการระบายออกทางอารมณ์

เพื่อให้คลายความวิตกกังวล และ ความไม่สบายใจที่เกิดจากการความเครียด ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นเพียงการบรรเทาความเครียดชั่วคราว แต่ถ้าหากปล่อยให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขจากสาเหตุที่แท้จริง ในระยะยาวอาจส่งผลให้เกิดความเครียดสูงขึ้น ดังนั้นนักเรียนจึงต้องเลือกวิธีการเผชิญความเครียดให้เหมาะสมกับปัญหาที่กำลังประสบ โดยอาจใช้ทั้งสองวิธีร่วมกันคือ ทั้งการเผชิญความเครียดด้านการเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหา และด้านการเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์ ซึ่ง Lazarus and Folkman (1984: 168-169) ได้กล่าวว่า บุคคลสามารถใช้รูปแบบการเผชิญความเครียดทั้ง 2 แบบร่วมกัน ในที่นี้นักเรียนอาจใช้การเผชิญความเครียดแบบเอาชนะความเครียดแบบแก้ด้วยอารมณ์ก่อน โดยการพยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองเมื่อเกิดปัญหา จากนั้นจึงใช้รูปแบบการเผชิญความเครียดแบบเอาชนะความเครียดแบบที่แก้ปัญหาโดยพิจารณาไตร่ตรองหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเมื่อความเครียดถูกกำจัดไปความผาสุกทางใจของนักเรียนย่อมสูงขึ้น เนื่องจากว่า การเผชิญความเครียดเป็นการจัดการกับสิ่งที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตได้ (กรมสุขภาพจิต, 2541)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิธีการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรม และการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมแก่วัยรุ่น เพื่อเพิ่มความผาสุกทางใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความสันติสุขภายในครอบครัวและชุมชนต่อไป

2. ควรทำการศึกษาความผาสุกทางใจในวัยรุ่นเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การเป็นพลเมืองดี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *ความเครียด*. <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=662>
- กองการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2561). *การจัดการดำเนินชีวิต*. [http://www.gened.nu.ac.th/file/001236/1-56/ok_wk6_การบริหารความเครียด20\[Compatibility%20Mode\].pdf](http://www.gened.nu.ac.th/file/001236/1-56/ok_wk6_การบริหารความเครียด20[Compatibility%20Mode].pdf)
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2562). จำนวนกลุ่มเด็กและเยาวชนในครอบครัวยากจนและด้อยโอกาส สืบค้นจาก:<https://www.thaipost.net/main/detail/49985>
- กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค. (2563). *ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2563 และแนวโน้มปี 2563*. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=10212&filename=QGDP_report
- กัลยธีรา สุขเก่า. (2554). *การทำหน้าที่ของครอบครัว ความฉลาดทางจริยธรรมกับความเป็นพลเมืองดี ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- โกสุ่ม เศรษฐวงค์. (2532). *การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ระหว่างบิดามารดากับผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้ง.
- ปรัชญา ปิยะมโนธรรม. (2561). *จิตวิทยาความแตกต่าง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะวดี สิงห์พันธ์. (2544). *แนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและการเสริมสร้างสัมพันธภาพในครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณี ครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่น*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- พิชญาภา ยืนยาว. (2561). "ปัจจัยความฉลาดที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม." *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 11 (1), 1963.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส.
- ลัดดาวัลย์ อีรภาพชัยศรี. (2554). *ความสุขในนักเรียนมัธยมศึกษา*. *เอกสารนำเสนอในการประชุมวิชาการ สุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 10* <http://www.jvkk.go.th/researchnew/qresearch.asp?code=0103502>
- วนัญญา แก้วแก้วปาน. (2560). "สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น." *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10 (1), 364-365.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2 วัยรุ่น-วัยสูงอายุ)*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. (2559). *ความพึงพอใจในตนเองต่ำ (low self esteem) และแนวทางการดูแลตนเอง*. <http://fb.com/thaippsychiatricassociation>,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารการศึกษา*. https://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School_ID=1084640539&Area_CODE

สุพัฒน์ สุระดณัย. (2544). เครื่องชี้วัดความผาสุกของครอบครัวชนบทในจังหวัด ในรายงานการสัมมนาเครือข่ายนักศึกษาปริญญาโท ด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 4. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภาพร เรืองจันทร์. (2555). ปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยในยุคปัจจุบัน. <https://www.gotoknow.org/posts/14041>

อริยะ สุพรรณเกษัช. (2545). พัฒนา I.Q. E.Q. M.Q. และสมาธิ ด้วยพลังคลื่นเสียง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Bell, J.M..(1996). "Stressful life events and coping methods in mental health illness and wellness behaviors". *Nursing Research*. 26 (2), 136-141.

Lazarus and Folkman. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. Springer. New York:

Lennick, D. and F. Kiel. (2005). *Moral Intelligence: Enhancing Business Performance and Leadership Success*. New Jersey: Pearson Education. Publishing.

Richard C. Crandall. (1980). *Gerontology : A Behavioral Science Approach*, Massachusetts: Addison Wesley.

Rosenberg, F.R. and Simons, R.G. (1965). "Sexdifferences in the self-concept of adolescence." *Sex Roles*. 1(2), 146-159

Ryff, C.D. (1989). "Happiness is everything, or is it? exploration in the meaning of psychological well-being." *Journal of Personality and Social Psychology*. 56(6), 1069-1081.

Yamane, T. (1966). *Statistics: An Introductory Analysis*. 4th ed. New York: Haper&Roe.